

ПРАКТЫКААРЫЕНТАВАНАСЦЬ У ВЫКЛАДАННІ АСНОЎ ЭКСКУРСАЗНАЎСТВА НА ФАКУЛЬТЭЦЕ ГІСТОРЫІ І МІЖКУЛЬТУРНЫХ КАМУНІКАЦЫЙ ГДУ ІМЯ Ф. СКАРЫНЫ

Практыкаарыентаванасць – адно з краевугольных патрабаванняў да вышэйшых навучальных устаноў у сучасных рэаліях. Запыт на спецыялістаў – адзін з чыннікаў, які фарміруе колькасны склад набору абітурыентаў. І ён не будзе змяншацца, калі маладыя спецыялісты, якія прыходзяць з універсітэтаў і інстытутаў на прадпрыемствы, ва ўстановы адукацыі ці культуры, будуць мець акрамя трывалых тэарэтычных ведаў яшчэ і пэўныя практычныя навыкі.

Факультэт гісторыі і міжкультурных камунікацый праводзіць падрыхтоўку спецыялістаў па трох накірунках: гісторыя, музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны і міжкультурныя камунікацыі (перакладчык-рэферэнт). У апошняй ёсць ухил на перакладчыцкую дзейнасць у галіне міжнароднага турызму. На ўсіх іх, у рознай ступені, Дзяржаўныя стандарты прадугледжваюць засваенне асноў экскурсознаўства, як патэнцыяльнага накірунку будучай прафесійнай дзейнасці студэнтаў.

Асабіста даводзілася працаваць з усімі нашымі спецыяльнасцямі па дысцыплінах ці практыках, звязаных з падрыхтоўкай будучых экскурсаводаў.

Згодна са стандартамі і праграмамі у дысцыплінах “Экскурсознаўства” ці “Асновы экскурсознаўства” прадугледжваецца, перш за ўсё, вывучэнне тэорыі. Яно замацоўваецца на семінарскіх занятках, калі студэнты рыхтуюць свае тэарэтычныя адказы па прапанаванай літаратуры і сайтам. Разбор тэарэтычных момантаў пад кіраўніцтвам выкладчыка – важны момант фарміравання базы будучага спецыяліста-экскурсавода. Таму што без тэарэтычных ведаў немагчыма трывалае засваенне практычных навыкаў і ўменняў. Тым не менш, практыкаарыентаваны кампанент, як мінімум на семінарскіх занятках па экскурсознаўству павінен быць. І гэта, можна сказаць, напрошваецца, зыходзячы з тэм заняткаў.

Напрыклад, у тэме “Тэхналогія падрыхтоўкі экскурсіі” важна, каб студэнты не проста прагаварылі і засвоілі этапы такой падрыхтоўкі, але і паспрабавалі (няхай і, пакуль што, недасканалы) пэўныя этапы зрабіць самастойна. Распрацаваць маршрут невялікай экскурсіі, знайсці аб’екты паказу, напрыклад, па тэме “Гомельскае падполле ў гады нямецка-фашысцкай акупацыі” даволі нескладана. Вуліцы, названыя імёнамі герояў гомельскага падполля, размяшчаюцца даволі шчыльна, у цэнтры горада. Знайсці інфармацыю пра кожнага, фотаздымак (для “партфеля экскурсавода”) таксама не вельмі складана. Але гэта ўжо самастойная, эўрыстычная дзейнасць, з якой малады спецыяліст абавязкова сутыкнецца, калі пачне рыхтаваць уласныя экскурсіі па месцы будучай працы. І лепш “агрэхі” ва ўласнай падрыхтоўцы зразумець загадка, падчас навучання. Можна рыхтаваць маршруты і па іншым тэмам, звязаным з Гомелем: “Спадчына С. Д. Шабунёўскага”, “Дарэвалюцыйныя будынкi Гомеля”, “Падзеі рэвалюцыі і грамадзянскай вайны ў Гомелі”.

Можна “віртуалізаваць” гэты працэс. Нават пры дапамозе простага прэзентацыі, зробленай пры дапамозе распаўсюджанай праграмы PowerPoint, можна, абгрунтоўваючы пройдзеныя/праеханыя з экскурсантамі тэрыторыі рабіць “віртуальныя экскурсіі па ўсім свеце.

Падобныя ж “трэніровачныя” дзеянні можна правесці па пытаннях “Тэхналагічная карта экскурсіі”, “Партфель экскурсавода”, “Экскурсійны паказ аб’ектаў і яго прыёмы”. А па пытаннях “Прыёмы ўсталявання псіхалагічнага і візуальнага кантактаў з экскурсантамі”, “Методыка адказаў на пытанні экскурсантаў” практыкаарыентаванасць, гэта значыць, прайграванне сітуацый з засумаваўшым ці настроеным скептычна экскурсантам можа быць тым больш карысным для фарміравання псіхалагічнай устойлівасці будучага спецыяліста-экскурсавода.

Дысцыпліны “Экскурсазнаўства” і “Асновы экскурсазнаўства” вывучаюцца у нас будучымі музейшчыкамі і перакладчыкамі-рэферэнтамі. Студэнты-гісторыкі праходзяць музейна-архіўную практыку, падчас музейнага кампанента якой элементы правядзення экскурсій таксама вельмі карысна і неабходна ўводзіць у праграму.

Уласны досвед выкладчыка паказвае, што падобныя практыкаарыентаваныя моманты значна “ажыўляюць” праходжанне заняткаў. Нават знаходзячыся ва аўдыторыі, студэнты маюць магчымасць “віртуальна” аказацца “ўнутры” лепшых славукасцяў Беларусі і свету. Сайты музеёў гэта дазваляюць, таму што, асабліва пасля пандэміі 2019 года ў інтэрнеце размешчана значная частка экспазіцый. Па славукасам Рэспублікі Беларусь выдатна дапамагае сайт “Музеі Беларусі” [1]. Тут сканцэнтраваны сайты розных музейных устаноў нашай краіны.

Зразумела, што ніякая “віртуальная” экскурсія пры дапамозе слайдаў не заменіць “жывых” зносінаў экскурсавода і экскурсантаў. А прайграванне праблемных сітуацый ніколі не дасць адказаў на ўсе магчымыя пытанні, што ўзнікаюць на рэальных экскурсіях. Але падобныя элементы на занятках – важны момант падрыхтоўкі будучага экскурсавода.

Літаратура

1. Музеи Беларуси [Электронный ресурс]. – Рэжым доступа: <http://museum.by/catalog>. – Дата доступа: 30.01.2025.

УДК 37.091.2:37.016:811.161.3'367

Н. П. Цімашэнка

г. Гомель, ГДМУ

ТЫПОВЫЯ ПУНКТУАЦЫЙНЫЯ І СІНТАКСІЧНЫЯ ПАМЫЛКІ ЎДЗЕЛЬНІКАЎ АБЛАСНОГА ЭТАПУ РЭСПУБЛІКАНСКОЙ АЛІМПІЯДЫ ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ ПРЫ НАПІСАННІ ВОДГУКАЎ

Водгук – адзін з відаў праверкі пісьменніцкіх здольнасцей таленавітых школьнікаў, якія выражаюць свае адносіны да прачытанага мастацкага тэксту. У гэтым годзе для дзевяцікласнікаў на абласным этапе рэспубліканскай алімпіяды па беларускай мове і літаратуры быў прапанаваны прэзаічны тэкст Уладзіміра Дубоўкі “Сцяпан Прохаравіч”. Члены журы ў чарговы раз упэўніліся, што водгук выклікае ў маленькіх аматараў роднага слова пэўныя цяжкасці: удзельнікам алімпіяды не заўсёды ўдаецца дасягнуць цэласнасці работы, у поўнай меры паказаць свой чытацкі вопыт, правесці аналіз твора па ўсіх крытэрыях, прадэманстраваць арыгінальнасць і пры гэтым напісаць водгук граматычна. У даным артыкуле мы спынімся на тыповых памылках пунктуацыйнага і сінтаксічнага характару, паколькі навучэнцы дзявятых класаў недастаткова валодаюць пытаннямі гэтых раздзелаў мовазнаўства.

У водгуках на твор Уладзіміра Дубоўкі “Сцяпан Прохаравіч” сярод пунктуацыйных памылак найбольш часта членамі журы выяўляліся наступныя:

1. Адсутнасць коскі паміж прэдыкатыўнымі часткамі складаных сказаў – самы распаўсюджаны тып пунктуацыйнай памылкі: *Хто ведае, што было б __калі ля Сцяпана Прохаравіча не апынулася такога вернага сябра; А таму важна цаніць усе моманты, усе пачуцці, усё, што дае табе жыццё __і нельга забываць пра тое, што...; Гэта паказвае __наколькі важна Сцяпану Прохаравічу яго дзейнасць; Здаецца, кожнаму ў жыцці хацелася знайсці той занятак, які прыносіць радасць, ішчасце, пачуць __да чаго імкнецца сэрца; Зараз яна ўжо вучыцца ў вышэйшай установе адукацыі на спецыяльнасці, звязанай з вакалам __і мне здаецца, што яна ўжо ніколі не спыніцца на шляху да кар’еры спявачкі; Усё гэта сведчыць аб тым, што без мастацтва чалавеку было б сумна*